

Granskning av gymnasieskolans kvalitet och attraktivitet

Laholms kommun

Innehåll

1. Sammanfattning	2
2. Inledning	4
2.1. Bakgrund	4
2.2. Syfte och revisionsfrågor	4
2.3. Genomförande och avgränsning	4
2.4. Revisionskriterier	5
3. Mål och resultat	6
3.1. Iakttagelser kommunfullmäktiges mål	6
3.2. Iakttagelser nämndsmål	6
3.3. Iakttagelser systematiskt kvalitetsarbete	7
3.4. Iakttagelser måluppfyllelse	7
3.5. Iakttagelser åtgärder för ökad måluppfyllelse och genomströmning	9
3.6. Bedömning	10
4. Utbildningsutbud: sökmönster och attraktivitet	12
4.1. Iakttagelser utbildningsutbud	12
4.2. Elevernas sökmönster	12
4.3. Bedömning	15
5. Resursutnyttjande och kostnader	16
5.1. Iakttagelser resursutnyttjande och kostnader	16
5.2. Bedömning	18
6. Slutsats	19
7. Källförteckning	21
8. Revisionskriterium	23
8.1. Kommunallagen (2017:725)	23
8.2. Skollagen (SFS 2010:800)	23
8.3. Kommunala mål och riktlinjer	24

1. Sammanfattning

EY har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Laholms kommun granskat om kultur- och utvecklingsnämnden säkerställer ett ändamålsenligt systematiskt kvalitetsarbete inom gymnasieskolan samt om det sker ett tillräckligt arbete för att skapa en attraktiv gymnasieskola och därmed även en kostnadseffektiv verksamhet.

Vår sammanfattande bedömning är att kultur- och utvecklingsnämnden delvis säkerställer ett ändamålsenligt systematiskt kvalitetsarbete inom gymnasieskolan. Vi grundar vår bedömning på att nämndens mål och uppföljning inte fullt utger en allsidig bild av hur väl kunskapsuppdraget uppnås. Det systematiska kvalitetsarbetet behöver ses över avseende såväl mål som indikatorer. Därtill behöver uppföljningen och analysen utvecklas.

Det är vår bedömning att nämnden inte beslutat om tydliga mål för arbetet med att skapa en attraktiv gymnasieskola. Det mål som finns om att 50-55 procent av Laholmsungdomarna ska söka sig till kommunens egna gymnasieskola, Osbecksgymnasiet, uppges vara fattat vid ett nämndssammanträde 2019 och återfinns i lokalbehovsplanen från 2020. Vid intervjuer framkommer osäkerhet om hur det ska tolkas och vilken definition som ska användas. Målet har inte inkluderats i nämndsplanen eller i andra styrdokument, vilket innebär att det inte finns en systematisk uppföljning och analys av åtgärder. Det är vidare vår bedömning att åtgärder sker enligt marknadsföringsplanen för Osbecksgymnasiet, men att dessa uppenbarligen inte är tillräckliga för att uppnå målet om att 55-60 procent av de sökande ska välja skolan.

Det är slutligen vår bedömning att kostnadseffektiviteten inte följs upp i tillräcklig omfattning för att kunna uttala sig om nuvarande resursutnyttjande är i linje med god ekonomisk hushållning.

Vi har bland annat gjort följande iakttagelser:

- ▶ Nämndsplanen innehåller mål för kunskapsuppdraget i gymnasieskolan. Indikatorerna saknar målvärden.
- ▶ Över hälften av kommunens gymnasieungdomar väljer skolor hos annan huvudman, vilka kommunen ersätter enligt systemet med interkommunal ersättning (IKE).
- ▶ Kostnaderna för gymnasieskolan ligger i nivå med kringliggande kommuner och beräknad referenskostnad.

Utifrån granskningsresultatet rekommenderar vi kultur och utbildningsnämnden att:

- ▶ Se över nämndsmål och det systematiska kvalitetsarbetet så att det ger en utökad uppföljning av de nationella målen för utbildningen, med fokus på kunskapsmålen.
- ▶ Inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet utveckla analysen av orsakerna till de resultat som kommer fram vid uppföljningen av verksamheten, i syfte att se vad som har effekt på elevernas lärande.

- ▶ Se över målet om sökande till den egna gymnasieskolan och säkerställa att målet tydliggörs, följs upp och att vidtagna åtgärder analyseras.
- ▶ Utveckla den ekonomiska uppföljningen i syfte att ta fram underlag som bland annat visar på kostnadseffektiviteten i den egna verksamheten.

2. Inledning

2.1. Bakgrund

Kultur- och utvecklingsnämnden fullgör kommunens uppgifter vad avser gymnasieverksamhet. I intervjuer med förvaltningen framgår att närmare hälften av ungdomarna i gymnasieålder söker till gymnasium i närliggande kommuner. Att stärka attraktiviteten i gymnasiet beskrivs vara en utmaning. Inom kvalitetsarbetet uppges att det finns ambitioner om att utveckla det till att bli en tydligare röd tråd i arbetet och stärka kopplingen till parallella processer. Detta framkommer bland annat vid samtal med nämnd och förvaltning under året och i samband med revisionens årliga risk- och väsentlighetsanalys.

Skollagens (2010:800) krav på systematiskt kvalitetsarbete innebär att huvudmän, och skolenheter systematiskt och kontinuerligt ska följa upp verksamheten, analysera resultaten i förhållande till de nationella målen och utifrån det planera och utveckla utbildningen. Det systematiska kvalitetsarbetet ska vidare dokumenteras.

Revisionen har utifrån ovanstående bedömt att arbetet med gymnasieskolans kvalitet och attraktivitet är ett riskområde och föremål för fördjupad granskning.

2.2. Syfte och revisionsfrågor

Det övergripande syftet med granskningen är att bedöma om kultur- och utvecklingsnämnden säkerställer ett ändamålsenligt systematiskt kvalitetsarbete inom gymnasieskolan. Granskningen syftar därtill till att bedöma om det sker ett tillräckligt arbete för att skapa en attraktiv gymnasieskola och därmed också en kostnadseffektiv verksamhet.

I granskningen besvaras följande revisionsfrågor:

- ▶ Har nämnden fastställt ändamålsenliga uppföljningskriterier för gymnasieskolan?
- ▶ Vilka resultat uppnås inom olika program utifrån de nationella målen och vilka eventuella åtgärder vidtas för att höja resultaten?
- ▶ Vilken grad av genomströmningstakt föreligger inom olika program och vilka eventuella åtgärder vidtas för att höja genomströmningstakten?
- ▶ Sker åtgärder för att skapa en attraktiv gymnasieskola och därmed locka fler elever att söka?
- ▶ Följs kostnadseffektiviteten upp i tillräcklig omfattning? Det vill säga hur mycket olika program kostar utifrån andelen sökande.

2.3. Genomförande och avgränsning

Granskningen avser kultur- och utvecklingsnämnden. Granskningen har skett genom dokumentstudier och intervjuer med ansvariga chefer och tjänstemän. Dessutom har nämndens presidium intervjuats. Därtill har en översiktlig jämförande

kostnadsanalys genomförts. För fullständig källförteckning över dokument och intervjuade, se kapitel 7.

2.4. Revisionskriterier

Granskningens bedömningar utgår från följande revisionskriterier. För att läsa mer om revisionskriterierna, se kapitel 8.

- ▶ Kommunallagen
- ▶ Skollagen
- ▶ Kommunala mål och riktlinjer

3. Mål och resultat

3.1. Iakttagelser kommunfullmäktiges mål

I den av fullmäktige fastslagna budgeten för 2022 finns ett målområde som heter Utbildning, näringsliv och företagsamhet. Till detta finns ett resultatmål som lyder: *Fler är behöriga till gymnasiet och har förutsättningar för högre studier.* Till resultatmålet finns sex indikatorer varav två direkt berör gymnasieverksamheten och är relevanta i denna granskning:

- ▶ Gymnasieelever som uppnått grundläggande behörighet till universitet och högskola inom 3 år, andel (%)
- ▶ Gymnasieelever med examen inom 4 år, hemkommun, andel

Den sista utav indikatorerna återupprepas i nämndsplanen. Dock återfinns inte de två första fullmäktigemålen i nämndsplanen och följs därför inte upp av nämnden utan enbart i kommunens samlade årsrapport.

3.2. Iakttagelser nämndsmål

Nämnden har genom nämndsplanen beslutat om gemensamma resultatmål. För var och ett av resultatmålen finns ett antal effektmål och ett antal målsatta nyckeltal.

Tabell 1. Mål i nämndsplan (urval av de mål som berör gymnasieskolan)

Resultatmål	Effekter som nämnden vill uppnå	Målsatta nyckeltal
Barn och ungdomars psykiska hälsa förbättras	Andelen med gymnasieexamen öka	Gymnasieelever åk 2: Jag känner mig trygg i skolan, positiva svar, andel (%) Andelen unga i åk 2 på gymnasiet som bedömer sin psykiska hälsa som mycket bra Gymnasieelever med examen inom 4 år, hemkommun, andel (%)
Det är fler som trivs och vill leva och bo i Laholm	Erbjuda attraktiva utbildningsformer med högt söktryck och hög anställningsbarhet.	Elever som söker till Osbecksgymnasiet efter omvalsperiod 15 maj, antal förstahandsval.
Fler är behöriga till gymnasiet och har förutsättningar för högre studier	Andelen med gymnasieexamen ökar	Gymnasieelever med examen inom 3 år, kommunala skolor, andel (%) Gymnasieelever med examen inom 4 år, hemkommun, andel %

	Gymnasieelever med examen inom 3 år, yrkesprogram, hemkommun andel (%)
	Gymnasieelever med examen inom 3 år, högskoleförberedande program, hemkommun, andel (%)

Vid uppföljningen av nämndsplanen i samband med delårsrapporten anges för var och ett utav de målsatta nyckeltalen utfall 2020, utfall 2021 samt prognos för 2022. Några målvärden eller nivåer för när målet ska anses uppnått anges inte utan under rubriken målvärde anges enbart att indikatorn ska öka eller minska.

Vid intervjuer anges att det beror på att nämnden sätter målet och att det blir en fråga för verksamheten att ange hur långt man kan förväntas nå. När bedömningar av måluppfyllelse görs innebär detta att alla resultat som är en förbättring jämfört med föregående år ger ett godkänt resultat även om det faktiska resultatet inte är särskilt högt (exempelvis jämfört med rikssnittet).

3.3. Iakttagelser systematiskt kvalitetsarbete

Nämnden har fattat beslut om ett styrdokument för det systematiska kvalitetsarbetet. I dokumentet framgår dels hur det systematiska kvalitetsarbetet bedrivs, dels rektors, lärares och skolchefens ansvar. Vidare finns en tidsplan för arbetet på huvudmannanivå och en mall för hur den årliga skriftliga redovisningen ska utformas.

Vi har också tagit del av den senast upprättade redovisningen avseende det systematiska kvalitetsarbetet för läsåret 2020/2021. Redovisningen fokuserar på följande områden:

- ▶ Kunskaper
- ▶ Utbildningsval - utbildning och samhällsliv
- ▶ Bedömning och betyg
- ▶ Normer och värden
- ▶ Elevernas ansvar och inflytande

Nämnds- och fullmäktigemålen ovan följs i begränsad utsträckning upp i kvalitetsredovisningen. Dessa följs i stället upp i samband med delårs- och årsredovisningen. Nämnden har under senaste året jobbat med hur de olika uppföljningarna och målen ska harmonisera bättre. Det lyfts fram att det nya arbetssättet möjliggör en samlad uppföljning av såväl politiska mål som övergripande planer och kvalitetsarbete.

3.4. Iakttagelser måluppfyllelse

För Osbecksgymnasiets nationella program redovisas varje år i kvalitetsrapporten hur många utav eleverna som tagit sin gymnasieexamen. Jämförelser görs med närmast föregående år och om möjligt med nationell statistik. För att komplettera

denna samt kunna göra jämförelser längre tillbaka i tiden har vi kompletterat med statistik från Skolverket.

Tabell 2. Andel (procent) gymnasieelever med examen inom tre år

	2019/2020	2020/2021	2021/2022
Laholms kommun	81,3	85,7	84,3
Riket	66,3	66,2	68,8

Källa: Skolverket. För att få slutbetyg från gymnasieskolan krävs att eleven fått betyg i alla kurser som ingår i programmet. Måttet för t.ex. år 2020 avser andelen av nybörjarna hösten 2017 som erhållit slutbetyg t.o.m. läsåret 2019/2020.

Vidare framgår i kvalitetsrapporten betygsutfallet (hur många elever som fått ett visst betyg) för ett antal olika kurser. Resultatet visas i antal elever med ett visst betyg och jämförelser görs inte med de föregående åren.

Andelen elever på Osbecksgymnasiet med gymnasieexamen minskade läsåret 2020/2021 från 91 procent läsåret innan, till 80 procent, vilket framgår i kvalitetsredovisningen. Detta är ungefär i nivå med tidigare år. Vid intervjuer framkommer att detta upplevs bero på pandemin. De elever som avslutade gymnasiet nu har påverkats av restriktionerna under nästan hela studietiden och fler elever har uttryckt arbetströtthet, särskilt i när det gäller att färdigställa gymnasiearbetet.

Någon uppföljning av måluppfyllelse per program görs inte av nämnden. I stället är det skolans resultat som helhet som står i fokus. För att kunna svara på revisionsfrågorna om resultat och genomströmningstakt per program har vi sammanställt tabeller nedan. Från dessa framgår att måluppfyllelsen varierar mellan programmen, men ligger mellan 83 och 85 procent.

Betygssnittet inom kommunen visar på en variation mellan knappt 13 i genomsnittlig betygspoäng för fordons- och transportprogrammet till 16 i betygspoäng för naturvetenskapsprogrammet. Störst variation gentemot rikssnittet uppvisar teknikprogrammet där den genomsnittliga betygspoängen ligger 1,4 poäng över rikssnittet.

Tabell 3. Andel (procent) som slutfört med examen inom tre år, läsåret 2021/2022

	Genomströmning
Rikssnitt	68,8
Osbecksgymnasiet, totalt	84,3
Ekonomiprogrammet	85,7
Naturvetenskapsprogrammet	84,6
Samhällsvetenskapsprogrammet	82,9
Teknikprogrammet	84,2

Källa: Skolverket. Statistikrapport: Gymnasieskola - Genomströmning, Startläsåret 2018/2019 och examen 2020/2021.

Tabell 4. Betygssnitt per program läsåret 2020/2021

	Rikssnitt	Laholms kommun	Skillnad Laholms kommun mot rikssnittet
Barn- och fritidsprogrammet	13,1	13,7	+0,6
El- och energiprogrammet	13,0	12,8	-0,2
Fordons- och transportprogrammet	12,8	..	
Industri tekniska programmet	13,5	..	
Ekonomiprogrammet	14,9	14,6	-0,3
Naturvetenskapsprogrammet	16,0	16,2	+0,2
Samhällsvetenskapsprogrammet	14,7	14,0	-0,7
Teknikprogrammet	14,6	16,0	+1,4

Källa: Skolverket. Statistikrapport: Gymnasieskola - Jämförelse av betygsresultat över tid och PM - Betyg och studieresultat i gymnasieskolan år 2021. Om uppgifterna baseras på färre än 10 elever visas istället två prickar (..). I "Skillnad Laholms kommun mot rikssnittet" innebär + att kommunens betygssnitt är högre än rikssnittet och - att betygssnittet är lägre än rikssnittet.

Vid intervjuer beskrivs att det varje år är ett fåtal elever, maximalt en handfull, som det fattas beslut om att de ska gå ett fjärde år på gymnasiet.

Vidare anges att kommuner eller fristående skolhuvudmän som tar emot elever skrivna i Laholm upplevs mer generösa med att besluta om att en elev ska gå ett fjärde år. Ett sådant beslut ska dock godkännas av hemkommunen som har betalningsansvaret. För att få ökad kunskap om elevers genomströmning har ett nytt arbetssätt prövats för att följa upp elever i andra kommuner eller hos fristående huvudmän som riskerar att inte nå en examen. Under våren 2022 har enheten Kvalitet och Service kontaktat fristående huvudmän där elever skrivna i Laholms kommun studerar samt Båstads kommun. Syftet är att fler elever som riskerar att inte nå en gymnasieexamen ska upptäckas i tid och få rätt stöd. Arbetet håller på att formaliseras och en uppdaterad rutin för uppföljningen kommer att testas under hösten.

3.5. Iakttagelser åtgärder för ökad måluppfyllelse och genomströmning

I intervjuer och dokumentation framgår ett antal olika åtgärder för att öka måluppfyllelsen och öka genomströmningen hos eleverna på Osbecksgymnasiet. Bland dessa kan nämnas:

- ▶ Under läsåret 2021/2022 var gymnasiearbetets upplägg i fokus då flera elever året innan inte fått en examen just på grund av icke godkänt betyg på gymnasiearbetet.
- ▶ Arbete med schemat. Detta både för att undvika schemakrockar (att elever har lektion samtidigt i olika kurser, vilket förekommer då kurser samläses av elever från flera program) samt att vissa kurser parallellläggs. Syftet med det senare är att lärargruppen bättre kan samarbeta kring undervisningen i en viss kurs och/eller dela upp elevgruppen för att träna olika moment.
- ▶ Elever som har svårigheter att nå kunskapsmålen erbjuds sedan ett år tillbaka vad som kallas progressionstid. Elever får då extra undervisningstid i kurser i matematik, engelska, svenska och svenska som andraspråk. Från delårsrapporten framgår att av de elever som avslutat insatser inom ramen för progressionstiden har 36 av 69 satta betyg resulterat i minst betyget godkänt. Måluppfyllelsen är högst inom ämnena engelska och svenska som andraspråk med 70 % måluppfyllelse. Måluppfyllelsen inom matematik och svenska är ca 40 %. De elever som ännu ej nått målen har fortsatta insatser inom ramen för ett åtgärdsprogram med målet att nå en examen.
- ▶ Uppdrag till förstelärare att öka samarbetsytorna mellan grundskolan och gymnasiet inom matematik samt laborativa kurser (biologi, fysik och kemi) liksom ett läsprogram i syfte att öka läsförståelsen.
- ▶ Fortsatt fokus på skolnärvaro. I detta ingår bland annat att fokusera på närvaro och förebygga avhopp.

3.6. Bedömning

Vi bedömer att nämnden delvis har fastställt ändamålsenliga uppföljningskriterier för gymnasieskolan. Vi grundar vår bedömning på att nämnden i sin nämndsplan har ett målsatta nyckeltal (andel gymnasieelever med examen) som utgör uppföljningen av effekten som nämnden vill uppnå (andelen med gymnasieexamen ska öka). Ett antal definitioner avseende genomströmning efter tre respektive fyra år samt om nyckeltalet ska inkludera enbart elever på Osbecksgymnasiet eller alla i kommunen folkbokförda gymnasieungdomar används som nyckeltal avseende effektmålet. Det är vår bedömning att detta nyckeltal eller den uppföljning som sker inom det systematiska kvalitetsarbetet inte är tillräckligt för att anse uppföljningen som fullt ut ändamålsenlig. Bland annat behöver fler indikatorer än genomströmning följas och analyseras. Vi bedömer att de initiativ som tagits för att samordna arbetet med uppföljning av de politiska målen är ett steg i rätt riktning och kan utvecklas.

Vidare efterfrågar vi en återrapportering av nämndsmålen och resultaten i kvalitetsrapporten som åskådliggör utvecklingen över en längre tidsperiod, särskilt som indikatorerna inte har några målvärden eller värden för godkända resultat utan enbart jämförs med föregående år och ibland med året dessförinnan. Även analyser av eventuella skillnader mellan könen behöver genomföras. Slutligen efterfrågar vi att när tabeller redovisar antalet betyg bör dessa kompletteras med andelen betyg då det senare möjliggör för jämförelser över tid när elevantalet varierar mellan åren.

Vi noterar vidare att nämnden inte följer upp två av de fullmäktigemål som direkt berör gymnasieskolan utan att de enbart följs upp i den kommungemensamma årsredovisningen. Då de direkt berör nämndens ansvarsområde är bedömningen att nämnden även borde inkludera de i nämndsplanen och uppföljningen av densamma.

Vi noterar att en utav indikatorerna avseende målen från fullmäktige lyder *Gymnasieelever som uppnått grundläggande behörighet till universitet och högskola inom 3 år* trots att yrkesprogrammen sedan flera år tillbaka inte automatiskt ger grundläggande behörighet. Ett uttalat mål med gymnasiereformen och de nya yrkesprogrammen som kom 2011 var att fokusera mer på yrkeskunskaper och mindre på de teoretiska kunskaperna i bland annat svenska och engelska som krävs för grundläggande behörighet. Kurser som krävs för att nå grundläggande behörighet måste dock erbjudas eleverna och från och med 2023 kommer yrkesprogrammen åter automatiskt ge grundläggande behörighet till högskoleutbildning. Bakgrunden till förändringen är att det inte alltid fungerat i praktiken för skolor att erbjuda de extra kurser som krävs och att det funnits en osäkerhet hos eleverna inför att inte få grundläggande behörighet om man senare i livet vill läsa på universitet eller högskola. Nämnden bör uppmärksamma fullmäktige på behovet av översyn av målet om grundläggande behörighet till vidare studier med tanke på kommande lagförändring.

Vi bedömer att nämnden har vidtagit ändamålsenliga åtgärder för att öka måluppfyllelsen men att analysen och reflektionen över exempelvis genomförda insatser eller verksamhetens resultat behöver utvecklas. Analysen över vad som ger effekt på elevernas lärande bör bland annat utgå från den utvecklade resultatredovisning som efterfrågas ovan. Skollagens nya skrivningar om att huvudmannen ska analysera orsakerna till de resultat som kommer fram vid uppföljningen ställer högre krav på analysen än vad som tidigare varit fallet.

Sammanfattningsvis är bedömningen att uppföljningen av nämndsplanen och det systematiska kvalitetsarbetet inte fullt utger en allsidig bild av hur väl kunskapsuppdraget uppnås. Arbetet behöver ses över avseende såväl mål som indikatorer. Därtill behöver analysen och uppföljningen utvecklas.

4. Utbildningsutbud: sökmönster och attraktivitet

4.1. Iakttagelser utbildningsutbud

Den svenska gymnasieskolan har 18 nationella program, varav sex högskoleförberedande och 12 yrkesprogram. Osbecksgymnasiet erbjuder från och med läsåret 2021/2022 åtta nationella program¹, varav fyra högskoleförberedande och fyra yrkesprogram. Dessutom erbjuds introduktionsprogram för elever som inte är behöriga till något utav de nationella programmen. Skolan har runt 410 elever med och ett 40-tal anställda.

För att erbjuda ungdomar folkbokförda i Laholms kommun ett komplett utbud av gymnasieprogram finns samverkansavtal för Gymnasieutbildning i Halland² samt ett samverkansavtal med Båstads kommun. Samverkansavtalet i Halland innebär bland annat fritt sök, det vill säga att det vid antagningen inte spelar någon roll i vilken kommun en elev är folkbokförd utan eleven konkurrerar på samma villkor till gymnasieplatserna (som fördelas efter meritpoäng). En kommun kan inte reservera platser åt elever från den egna kommunen. Utöver fritt sök regleras också gemensam antagning och ett gemensamt ekonomiskt ramverk i samverkansavtalet.

4.2. Elevernas sökmönster

Sök- och antagningsprocessen börjar med att gymnasieskolan får den första sökstatistiken i februari. Den preliminära antagningen sker sedan i april där eleverna har möjlighet att tacka ja eller nej till sin plats varpå den slutliga antagningen sker under sommaren inför skolstart.

"Vägen ut i världen börjar här!" är Osbecksgymnasiets ledord vid marknadsföring av skolan. Av gymnasieskolans kommunikationsplan från 2022 framgår det att man ska marknadsföra skolan genom att bland annat presentera dess budskap och utbud (den höga nivån i undervisningen och hur de arbetar med att förklara deras ledord).

Vidare ska man skapa en digital plattform tillsammans med den kommunala webbplatsen (där målgrupper kan söka sig till information och få en upplevelse hur det är att vara elev på skolan) samt använda sig av sociala medier (Instagram och Facebook där man fortlöpande kan lägga ut aktiviteter). Man ska också träffa eleverna ute på grundskolorna, öppet hus och mässor.

¹ Teknikprogrammet, naturvetenskapliga programmet, samhällsvetenskapliga programmet, ekonomiprogrammet, barn- och fritidsprogrammet, fordon- och transportprogrammet, industritekniska programmet samt el- och energiprogrammet. I juni 2021 gick de sista eleverna ut på Hotell- och turismprogrammet samt Vård- och omsorgsprogrammet efter ett tidigare beslut om att lägga ned dessa program.

² Samverkansavtal mellan Laholms kommun, Hylte kommun, Halmstads kommun, Falkenbergs kommun, Varbergs kommun och Region Halland.

Osbecksgymnasiet har sammanställt ett årshjul i kommunikationsplanen för planering av stora händelser under året och de olika aktiviteterna för att locka Laholmselever att söka sig till skolan.

För att få en bild av arbetet med gymnasieskolans attraktivitet har vi sammanställt två tabeller med uppgifter om sökande och antagning per program. I tabell 5 syns att även om flera program har relativt många sökande, som exempelvis ekonomiprogrammet (56 elever) är det bara knappt en tredjedel av det totala antalet sökande (15 elever) som sökt programmet i första hand. För naturvetenskapsprogrammet gäller att 2 av de totalt 17 sökande har sökt programmet i första hand.

Tabell 5. Antal sökande till Osbecksgymnasiet efter första ansökningsperioden 2022-02-15

	Totalt antal val	Sökande val 1	Förstanhandssökandes andel i förhållande till totalt antal sökande
Barn- och fritidsprogrammet	40	19	48%
<i>Lärling, pedagogiskt och socialt arbete</i>	3	2	67%
El- och energiprogrammet	43	25	58%
Fordons- och transportprogrammet	20	9	45%
<i>Lärling, personbil</i>	1	0	0%
Industri tekniska programmet	16	11	69%
<i>Lärling, driftsäkerhet och underhåll</i>	0	0	
<i>Lärling, produkt och maskinteknik</i>	0	0	
<i>Lärling, Svetteknik</i>	2	0	0%
Ekonomiprogrammet	56	15	27%
Naturvetenskapsprogrammet	17	2	12%
Samhällsvetenskapsprogrammet	62	31	50%
Teknikprogrammet	45	14	31%

Källa: Gymnasieantagningen 20220308.

Tabell 6. Antal platser och antagna till Osbecksgymnasiet 2022-08-15

	Antal platser	Antal antagna	Skillnad
Barn- och fritidsprogrammet	20	11	9
<i>Lärling, pedagogiskt och socialt arbete</i>	5	1	4
El- och energiprogrammet	20	20	0
Fordons- och transportprogrammet	16	4	12
<i>Lärling, personbil</i>	3	0	3
Industritekniska programmet	16	8	8
<i>Lärling, driftsäkerhet och underhåll</i>	5	0	5
<i>Lärling, produkt och maskinteknik</i>	3	0	3
<i>Lärling, Svetsteknik</i>	3	0	3
Ekonomiprogrammet	30	16	14
Naturvetenskapsprogrammet	30	3	27
Samhällsvetenskapsprogrammet	30	28	2
Teknikprogrammet	25	16	9
TOTALT	206	107	99

Källa: Antagningsstatistik 15 augusti 2022, Gymnasieantagning Halland.

Totalt innebär statistiken i tabell 6 att det efter antagningen finns 99 platser (motsvarande 48 procent) som inte fyllts, jämfört med hur många elever skolan beräknat att de kan ta emot. Vid sakgranskningen framkommer dock att antalet platser som angetts i tabellens första kolumn inte är absolut. Det framförs att små skolor behöver strategier för att maximera antalet elever de tar emot. Låt oss exemplifiera med naturvetenskapsprogrammet och teknikprogrammet. Dessa elever samläser till stor del och kan totalt vara 30 elever i klassen. Istället för att ange att 15 teknikelever och 15 naturelever kan antas anges 30 elever per program. Man minimerar då risken för att exempelvis 17 elever söker teknikprogrammet, och två inte antas, medan enbart 8 elever söker naturvetenskapsprogrammet och det därför finns gott om plats i klassen även om alla sökande både till teknik- och naturprogrammet antas. Siffran 48 procent ovan ska alltså inte tolkas som en exakt siffra på antalet tomma platser men ger en grov indikation om hur många skolan kan ta emot jämfört med hur många som söker.

Sedan 2019 finns ett politiskt beslutat mål om att kultur- och utvecklingsverksamheten eftersträvar att 55-60 procent av varje årskull ska söka sig till Osbecksgymnasiet och att övriga i årskullen väljer att studera hos annan huvudman. Detta framkommer vid intervjuer men själva nämndsbeslutet har inte gått att spåra. Målet uttrycks även i lokalbehovsplanen för 2020 där det står:

Kultur- och utvecklingsverksamheten eftersträvar att 55-60% av varje årskull skall välja att gå gymnasiet i Laholms kommuns regi (Osbecksgymnasiet) medan övriga elever

väljer studier hos annan huvudman. För nedanstående beräkningar har nivån 60% använts vilket bedöms motsvara utfallet om 55% av de ungdomar i Laholm som slutar grundskolan söker sig till Osbecksgymnasiet i första hand. För att detta skall kunna uppnås måste ett kontinuerligt arbete med att utveckla såväl Osbecksgymnasiets som Campus Laholms attraktivitet genomföras. Detta handlar såväl om lokalutveckling, organisationsutveckling såväl som marknadsföringsarbete. Under de tre senaste verksamhetsåren har andelen som väljer gymnasiestudier på Osbecksgymnasiet varierat från 45- 65%.

Vid intervjuer framgår att målet baseras på ett resonemang om hur många elever som drift- och volymmässigt kan finna sig i den byggnad som finns. Det framkommer vidare att målet behöver förtydligas. Är det exempelvis 55-60 procent av alla elever i åk 9 i kommunen eller är det 55-60 procent av de elever som väljer program som överhuvudtaget finns i Laholms kommun. Ett tänkbart scenario är ju att en elev vill läsa ett program som inte erbjuds i Laholms kommun utan eleven om den vill läsa programmet *måste* söka sig utanför kommunen.

4.3. Bedömning

Det är vår bedömning att nämnden inte beslutat om tydliga mål för arbetet med att skapa en attraktiv gymnasieskola. Målet, som uppges vara fattat vid ett nämndssammanträde 2019 och återfinns i lokalbehovsplanen från 2020, har inte inkluderats i nämndsplanen eller andra styrdokument vilket innebär att det inte finns en systematisk uppföljning och analys av om målet uppnåtts eller vilka åtgärder som vidtagits för att uppnå målet.

Det är vidare vår bedömning att åtgärder sker enligt marknadsföringsplanen för Osbecksgymnasiet, men att dessa uppenbarligen inte är tillräckliga för att uppnå målet om att 55-60 procent av de sökande ska välja Osbecksgymnasiet. Vi bedömer att det är positivt att det finns en marknadsföringsplan och att det är viktigt att nämnden följer upp arbete och om åtgärderna ger resultat.

5. Resursutnyttjande och kostnader

5.1. Iakttagelser resursutnyttjande och kostnader

Nämndens kostnad för gymnasieskolan är uppdelad på två poster. Dels externa kostnader för de utbildningar som elever väljer hos annan huvudman (fristående eller i annan kommun) dels kostnader för Osbecksgymnasiet. Kommunens kostnad för gymnasieutbildning avgörs av hur många gymnasieungdomar som är folkbokförda i kommunen och vilka skol- och programval som dessa ungdomar gör. Att förutse volymer och val av utbildningsprogram och huvudman beskrivs i intervjuerna som svårt vilket påverkar budget- och prognosarbetet.

Tabell 7 redogör för årets volymer inom gymnasieskolan. Under vårterminen 2022 hade kommunen kostnadsansvar för runt 390 elever på Osbecksgymnasiet. Ett 20-tal elever kom där utöver från kringliggande kommuner och för dessa ersattes kommunen med interkommunal ersättning (IKE). För närmare 470 elever folkbokförda i Laholm kommun betalade kommunen istället IKE till andra huvudmän. Sammantaget innebär detta att nämnden har kostnadsansvar för drygt 850 elevers gymnasieutbildning.

Från samverkansavtalet för gymnasieutbildning Halland framgår att ersättning mellan kommunerna beräknas enligt en modell för anordnarens självkostnadspris och att lägsta priset-principen gäller, medan Laholmselever som läser i Båstads kommun ersätts enligt riksprislistan.

I augusti finns antagningslistor tillgängliga, vilka utgör en del av underlaget inför prognosen på helåret, men det råder fortfarande rörlighet av elever mellan huvudmän. Den 15 september utför regionens antagningsenhet en avstämning som på ett mer korrekt sätt återspeglar var eleverna har påbörjat sina gymnasiestudier. I intervjuerna uppges att man först då kan få en mer korrekt uppfattning om kostnaderna både för Osbecksgymnasiet och IKE.

Osbecksgymnasiets anslag är fast på årsbasis och grundar sig bland annat på det antal elever som enheten har kännedom om under hösten föregående budgetår. Resursfördelningen bygger på en ramtilldelning och inte en elevpeng som direkt påverkar utbetalningarna till skolan. Anslaget justerats inte under budgetåret även om antalet elever varierar. Detta innebär att skolan varken får mer pengar om fler elever antas under pågående budgetår eller mindre pengar om elever slutar sina studier på skolan. För helåret 2022 prognostiseras vid delårsbokslutet ett överskott om 1 900 tkr.

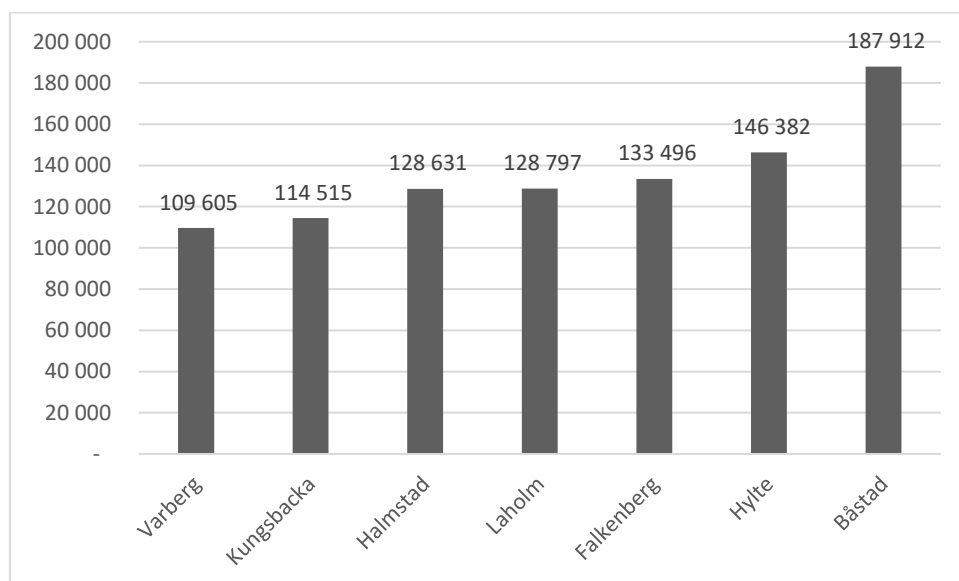
I den av kommunfullmäktige beslutade budgeten för 2022 anges att kultur- och utvecklingsnämndens snittkostnad/peng för en elev 2022 beräknas uppgå till 121 700 kronor (beräknat utifrån både elever på Osbecksgymnasiet och IKE-elever). Vidare framgår att anslaget reduceras för sjunkande volymer med 900 tkr jämfört med 2021 samtidigt som nämnden erhåller ett tillskott om 500 tkr på grund av att antalet elever sjunker samt att programkostnaderna för interkommunala elever ökar.

I lokalbehovsplanen från 2020 framgår att Osbecksgymnasiet (förutsatt att de även fortsättningsvis delar lokaler med vuxenutbildningen, JobbLaholm, kulturskolan, aktivitetshuset samt vägledning & mottagning) har en kapacitet att ta emot upp till 550 elever och har sin bästa driftsekonomi mellan 500-550 elever. Detta är ca 100-150 elever fler än skolan i dagsläget har. Vid sakgranskningen framkommer att en brand sommaren 2021 förstörde stora delar av skolans lokaler. Delar av verksamheten bedrivs nu i baracker och uppskattningen från lokalförsljningsplanen om att skolan kan ta emot 500-550 elever anses inte längre korrekt. Någon ny siffra på hur många skolan i dagsläget kan tas emot anges inte. Återuppbyggnaden beräknas vara klar 2024.

En ekonomisk månadsuppföljning eller annan kostnadsuppföljning på helåret som visar på faktiska kostnader per program finns inte. Förvaltningen menar att detta följs upp efter året som en del av underlagen till kommande års budget men att det inte finns systematiskt dokumenterat.

I tabell 7 görs en jämförelse mellan kommunerna i Halland samt Båstads kommun.

Tabell 7. Kostnad för kommunal gymnasieskola (kr/elev) läsåret 2020/2021

Källa: Kolada (SCB). Nyckeltal N17007. Kostnaden visas som total kostnad/elev i den kommunala gymnasieskolan för valt år. I kostnaden ingår lokaler, inventarier, måltider, elevhälsa, undervisning, läromedel och övriga kostnader. Skolskjuts ingår inte.

Kostnadsutvecklingen avseende den kommunala gymnasieskolan i Laholm de senaste åren åskådliggörs i tabell 8. Kostnadsökningen mellan 2018 och 2021 är 3,5%. En jämförelse med referenskostnadsberäkningar³ visar att kommunen 2021 har en avvikelse om +3,5 procent vilket innebär att kommunens kostnader för

³ Källa: Kolada (SCB). Nyckeltal N17001. Referenskostanden bygger på nettokostnaden för gymnasieskola i riket, andel 16-18-åringar i kommunen, elevernas programval samt antaganden om merkostnader för små skolor, skolskjuts och inackorderingsbidrag. Positiva värden indikerar ett högre kostnadsvärde än förväntat och negativa värden indikerar lägre kostnader än förväntat.

gymnasieverksamheten är 3,5 procent över referenskostnaden. För 2020 låg kommunen istället 0,4 procent under.

Tabell 8. Kostnad för kommunal gymnasieskola (kr/elev)

År	Kostnad/elev
2018	124 457
2019	124 167
2020	121 150
2021	128 797

Källa: Kolada (SCB). Nyckeltal N17007.

5.2. Bedömning

Det är vår bedömning att kostnadseffektiviteten inte följs upp i tillräcklig omfattning för att kunna uttala sig om nuvarande resursutnyttjande är i linje med god ekonomisk hushållning. Vi grundar bedömningen på att budgeteringen sker per program, men utfallet följs upp på skolnivå. Några jämförelser mellan olika gymnasieprogram eller med andra kommuner finns inte. Det finns inte heller några nedtecknade principer för budgetering, resurstilldelning eller resursutnyttjande som kan ligga till grund för uppföljning och bedömning om kostnadseffektiviteten. Vår kostnadsjämförelse mellan Laholm, Båstad och övriga kommuner i Halland visar att Laholms kommuns kostnad per elev ligger i nivå med kringliggande kommuner och relativt nära referenskostnaden för kommunen.

Vi noterat att det utifrån nämndens resursfördelningsmodell inte finns direkta ekonomiska incitament för Osbeckgymnasiet att anta ytterligare elever under exempelvis pågående termin då tilldelningen inte ökar i motsvarande grad.

6. Slutsats

Vår sammanfattande bedömning är att kultur- och utvecklingsnämnden delvis säkerställer ett ändamålsenligt systematiskt kvalitetsarbete inom gymnasieskolan. Vi grundar vår bedömning på att nämndens mål och uppföljning inte fullt utger en allsidig bild av hur väl kunskapsuppdraget uppnås. Nämndmål samt det systematiska kvalitetsarbetet behöver ses över avseende såväl mål som indikatorer. Därtill behöver uppföljningen och analysen utvecklas.

Det är vår bedömning att nämnden inte beslutat om tydliga mål för arbetet med att skapa en attraktiv gymnasieskola. Det mål som finns om att 50-55 procent av Laholmsungdomarna ska söka sig till den kommunens egna gymnasieskola, Osbecksgymnasiet, uppges vara fattat vid ett nämndssammanträde 2019 och återfinns i lokalbehovsplanen från 2020. Vid intervjuer framkommer osäkerhet om hur det ska tolkas och vilken definition som ska användas. Målet har inte inkluderats i nämndsplanen eller i andra styrdokument, vilket innebär att det inte finns en systematisk uppföljning och analys. Det är vidare vår bedömning att åtgärder sker enligt marknadsföringsplanen för Osbecksgymnasiet, men att dessa uppenbarligen inte är tillräckliga för att uppnå målet om att 55-60 procent av de sökande ska välja skolan.

Det är slutligen vår bedömning att kostnadseffektiviteten inte följs upp i tillräcklig omfattning för att kunna uttala sig om nuvarande resursutnyttjande är i linje med god ekonomisk hushållning.

Revisionsfråga	Svar
<ul style="list-style-type: none"> ▶ Har nämnden fastställt ändamålsenliga uppföljningskriterier för gymnasieskolan? 	Delvis. Nämndmål samt det systematiska kvalitetsarbetet behöver ses över avseende såväl mål som indikatorer. Därtill behöver analysen och uppföljningen utvecklas.
<ul style="list-style-type: none"> ▶ Vilka resultat uppnås inom olika program utifrån de nationella målen och vilka eventuella åtgärder vidtas för att höja resultaten? 	Måluppfyllelse i form av gymnasieexamen varierar något mellan programmen. Från 83 procent till 86 procent.
<ul style="list-style-type: none"> ▶ Vilken grad av genomströmningstakt föreligger inom olika program och vilka eventuella åtgärder vidtas för att höja genomströmningstakten? 	För kommunen som helhet (84,3 procent) ligger man tydligt över rikssnittet (68,8) avseende examen inom tre år.
<ul style="list-style-type: none"> ▶ Sker åtgärder för att skapa en attraktiv gymnasieskola och därmed locka fler elever att söka? 	Delvis. Åtgärder sker men marknadsföringsplanen bör följas upp samt målet förtydligas.

<p>▶ Följs kostnadseffektiviteten upp i tillräcklig omfattning? Det vill säga hur mycket olika program kostar utifrån andelen sökande.</p>	<p>Nej, uppföljningen behöver utvecklas. Dock visar jämförelser att kommunens kostande ligger i nivå med kringliggande kommuner och i nivå med referenskostanden.</p>
---	---

Utifrån granskningsresultatet rekommenderar vi kultur och utbildningsnämnden att:

- ▶ Se över nämndsmål och det systematiska kvalitetsarbetet så att det ger en utökad uppföljning av de nationella målen för utbildningen, med fokus på kunskapsmålen.
- ▶ Inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet utveckla analysen av orsakerna till de resultat som kommer fram vid uppföljningen av verksamheten, i syfte att se vad som har effekt på elevernas lärande.
- ▶ Se över målet om sökande till den egna gymnasieskolan och säkerställa att målet tydliggörs, följs upp och att vidtagna åtgärder analyseras.
- ▶ Utveckla den ekonomiska uppföljningen i syfte att ta fram underlag som bland annat visar på kostnadseffektiviteten i den egna verksamheten.

Laholm 10 november 2022

Hanna Ericsson
EY

Medina Sobo
EY

7. Källförteckning

Intervjuade funktioner

- ▶ Nämndens presidium, Kultur- och utvecklingsnämnden
- ▶ Förvaltningschef, Kultur- och utvecklingsförvaltningen
- ▶ Verksamhetschef, Frivilliga skolformer
- ▶ Rektor, Osbecksgymnasiet
- ▶ Enhetschef, Kvalitet och service
- ▶ Förvaltningsekonom, Kultur- och utvecklingsförvaltningen

Analyserade dokument

Mål och uppföljning

- ▶ Nämndsplan 2022
- ▶ Kopia Verksamhetsplan KUN
- ▶ Uppföljning 2 KUF (preliminär)
- ▶ Lokalbehovsplan 2020
- ▶ Styrdokument systematiskt kvalitetsarbete frivilliga skolformer, 2022-02-28.
- ▶ Redovisning av Osbecksgymnasiets kvalitetsredovisning för läsåret 2021-2022
- ▶ Kommunikationsplan 2022 Osbecksgymnasiet

Utbud och antagning

- ▶ Samverkansavtal Båstad och Laholm
- ▶ Samverkansavtal Gymnasieutbildning Halland
- ▶ Tjänsteskrivelse, förslag till beslut om programutbud 23/24 inkl bilaga elevsök
- ▶ Gymnasieantagning Halland, Antagningsstatistik 15 augusti 2022

Ekonomi

- ▶ Tjänsteskrivelse internbudget KUN 2022
- ▶ Rutin interkommunal ersättning
- ▶ Rutin uppföljning av elever IKE
- ▶ 2022-04-12 Lathund Administration IKE
- ▶ 2022-04-12 Lathund Uppföljning elever IKE

Övrigt

- ▶ Skolverket, PM - Betyg och studieresultat i gymnasieskolan år 2021
- ▶ Skolverket, Statistikrapporter (specifik källa under tabeller)

8. Revisionskriterium

8.1. Kommunallagen (2017:725)

Det är enligt 6 kap. 1 § styrelsens uppgift att leda och samordna förvaltningen av kommunens angelägenheter och ha uppsikt över övriga nämnders och eventuella gemensamma nämnder. Kommunstyrelsen ska, enligt 6 kap. 2 §, uppmärksamt följa de frågor som kan inverka på kommunens utveckling och ekonomiska ställning.

Kommunallagens 6 kap 6 § anger att nämnderna inom sitt ansvarsområde ska se till att verksamheten bedrivs i enlighet med Kommunfullmäktiges mål och riktlinjer, samt i enlighet med lagar och författningar som gäller för verksamheten.

8.2. Skollagen (SFS 2010:800)

Enligt skollagen (2010:800) 3 kap § 2 ska utbildningen främja alla barns och elevers utveckling och lärande. Alla elever i samtliga skolformer ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. Kvalitet och likvärdighet i skolan innebär att hänsyn ska tas elevers olika behov, och elever ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt. En strävan ska vara att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.

I skollagens fjärde kapitlet, Kvalitet och inflytande, reglerar hur det systematiska kvalitetsarbetet ska bedrivas. I § 3-6 anges bland annat att:

- ▶ Varje huvudman inom skolväsendet ska på huvudmannanivå systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen.
- ▶ Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara att de mål som finns för utbildningen i skollagen och i andra föreskrifter (nationella mål) uppfylls.
- ▶ Kvalitetsarbetet på enhetsnivå ska genomföras under medverkan av lärare och övrig personal. Även elever och elevernas vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta i arbetet.
- ▶ Rektor ansvarar för att kvalitetsarbetet vid enheten genomförs enligt ovanstående punkter.
- ▶ Det systematiska kvalitetsarbetet ska dokumenteras.

Om elevernas delaktighet anges vidare att de fortlöpande ska stimuleras att ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen och hållas informerade i frågor som rör dem.

Riksdagen har beslutat att ändra ett antal bestämmelser om systematiskt kvalitetsarbete i Skollagen. Ändringarna börjar gälla från den 1 augusti 2022. Huvudmannens ansvar för det systematiska kvalitetsarbetet förtydligas. Utöver att planera, följa upp och utveckla utbildningen ska huvudmannen även analysera

orsakerna till de resultat som kommer fram vid uppföljningen av verksamheten. De insatser som genomförs för att utveckla utbildningen ska utgå från den analysen.

8.3. Kommunala mål och riktlinjer

Kommunfullmäktige har beslutat om "Kommunplan med budget för 2022 samt ekonomisk plan för 2023-2024". I samma dokument framgår fem målområden för kommunen, varav ett är Barn och unga och ett är Utbildning, näringsliv och företagsamhet.

Under målområdet barn och unga finns ett gemensamt resultatmål som lyder: *Barn och ungas psykiska hälsa förbättras*. Till resultatmålet finns fyra indikatorer: Antal i befolkningen, 19-24 år, med sjuk- och aktivitetsersättning på grund av psykisk ohälsa, andel elever i förskoleklass som anger att de mår mycket bra/bra i skolan, andel elever med skolnärvaro över 80% (grundskola och gymnasium) och andel invånare i ekonomiskt utsatta hushåll.

Under målområdet Utbildning, näringsliv och företagsamhet finns ett gemensamt resultatmål som lyder: *Fler är behöriga till gymnasiet och har förutsättningar för högre studier*. Till resultatmålet finns sex indikatorer varav två direkt berör gymnasieverksamheten:

- ▶ Gymnasieelever som uppnått grundläggande behörighet till universitet och högskola inom 3 år, andel (%)
- ▶ Gymnasieelever med examen inom 4 år, hemkommun, andel